

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСУВАННЯ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”
(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентом кафедри медичного та екологічного менеджменту *Л. О. Згалат-Лозинською*

Затверджено на засіданні кафедри медичного та екологічного менеджменту (протокол № 11 від 17.06.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Згалат-Лозинська Л. О. Навчальна програма дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 28 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я”, методичні вказівки до самостійної роботи, вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я” розроблена для студентів, які навчаються за спеціальністю “Менеджмент організацій” професійного спрямування “Медичний та фармацевтичний менеджмент”. Структурно-логічна схема спеціалізації передбачає вивчення навчальної дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я” після опанування студентами знань з курсу “Основи менеджменту”, “Основи економічної теорії” та передусє вивченню інших профілюючих навчальних дисциплін, таких як “Страхова медицина”.

Навчальна програма розроблена для студентів заочної форми навчання і поєднує в собі робочу програму курсу, завдання та рекомендації до виконання семестрової контрольної роботи.

Мета курсу: формування сучасних знань з теоретичних основ економіки охорони здоров’я, а також умінь і навичок щодо економічного аналізу діяльності галузі на макро- та мікрорівні, включаючи аналіз діяльності закладів охорони здоров’я.

Завданням навчальної дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я” є *теоретична підготовка* студентів з таких питань:

- основи економіки охорони здоров’я;
 - особливості ринку охорони здоров’я;
 - роль держави та ринкових механізмів у перебудові галузі;
 - економічні аспекти аналізу державної політики;
 - механізми державного управління перебудовою галузі охорони здоров’я;
 - основи економічного аналізу в галузі охорони здоров’я;
 - сучасні концепції управління обмеженими ресурсами та стримування витрат, у тому числі й фармацевтичних;
 - основні типи систем охорони здоров’я і тенденції їх розвитку;
- набуття *практичних навичок та вмінь*:
- аналізу економічної ситуації в галузі охорони здоров’я та лікувально-профілактичних закладах;
 - розкриття принципів ціноутворення в охороні здоров’я;
 - різноманітних типів економічного аналізу, якими користуються економісти в галузі охорони здоров’я, та їх застосування при вирішенні важливих проблем у політиці, та управлінні охороною здоров’я;

- ринкових моделей організації і фінансування охорони здоров'я;
- застосування аналізу державної політики в галузі охорони здоров'я;
- науково-обґрунтованого підходу до реформування галузі охорони здоров'я;
- застосування кількісних методів аналізу політики (зокрема аналізу доходів і витрат), визначення ефективності і результативності політики;
- використання форм та механізмів фінансування охорони здоров'я;
- з теорії та практики методів оплати медичних послуг;
- із сучасної фармакоекономіки.

Семестровий контроль знань проводиться у формі екзамену. Екзамен з дисципліни має на меті перевірку знань студентів з теорії і виявлення навичок застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань і практичного ситуаційного або аналітичного завдання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	<p>Змістовий модуль I. Менеджмент формування, розвитку та використання ресурсів охорони здоров'я</p> <p>1 Економічний базис охорони здоров'я</p> <p>2 Ринок охорони здоров'я</p> <p>3 Менеджмент розвитку ресурсів в охороні здоров'я</p> <p>4 Державне регулювання ресурсів у галузі охорони здоров'я</p> <p>5 Методи економічної оцінки програм у галузі охорони здоров'я</p> <p>6 Механізми розміщення ресурсів у системах охорони здоров'я</p>

1	2
	Змістовий модуль II. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності лікувально-профілактичних закладів
7	Характеристика основних методів фінансування медичних послуг
8	Ціноутворення в охороні здоров'я
9	Основні форми фінансування охорони здоров'я
10	Маркетинг в охороні здоров'я та фармацевтичній діяльності
11	Реформи управління і фінансування охорони здоров'я
12	Оцінка стану матеріально-технічної бази лікувально-профілактичних закладів
13	Менеджмент основного капіталу лікувально-профілактичних закладів
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”

Змістовий модуль I. Менеджмент формування, розвитку та використання ресурсів охорони здоров'я

Тема 1. Економічний базис охорони здоров'я

Предмет і завдання курсу. Особливості економіки галузі та ринкових відносин в охороні здоров'я. Здоров'я і охорона здоров'я як товари. Економічні проблеми охорони здоров'я. Попит на здоров'я та охорону здоров'я. Пропозиція медичних послуг. Баланс попиту та пропозиції. Фактори формування структури та обсягів попиту на здоров'я та охорону здоров'я. Розподіл ресурсів охорони здоров'я: теоретичний підхід. Медичне страхування та його особливості. Перспективи розвитку добровільного медичного страхування в Україні.

Література [28; 32–34; 30]

Тема 2. Ринок охорони здоров'я

Неспроможність ринків функціонувати ефективно як підстава для державного втручання. Порушення умов конкуренції та конкурентна політика. Політика щодо природних монополій. Суспільні блага: прийняття політичних рішень на ринку суспільних благ; державне постачання суспільних благ. Позитивні і негативні зовнішні ефекти та їх інтернаціоналізація: зовнішні ефекти і права власності. Асиметрична інформація і проблема невизначеності. Елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я.

Надання медичних послуг у рамках різних моделей систем охорони здоров'я – Бісмарка, Бевериджа та ринкової (або приватної): їх переваги та недоліки.

Доцільність та можливі негативні зовнішні ефекти становлення багатуукладної ринкової економіки (розвиток усіх форм власності) в Україні. Основи страхування та неспроможність приватного страхування здоров'я.

Література [24; 28; 31]

Тема 3. Менеджмент розвитку ресурсів в охороні здоров'я

Основні стратегії удосконалення організаційного механізму державного управління та їх класифікація. Зміни функцій і структури. Стимулюючі стратегії удосконалення організаційного механізму. Внутрішня перебудова закладів охорони здоров'я.

Характеристика ресурсів, їх значення для галузі охорони здоров'я. Особливості менеджменту та планування трудових ресурсів галузі. Методи обліку кількості лікарів та середніх медичних працівників у лікувально-профілактичних закладах. Застосування нормативного методу розрахунків ресурсів закладів охорони здоров'я.

Роль менеджменту та розподілу державного бюджету в умовах обмеженого фінансування. Сутність фінансових ресурсів та фінансування охорони здоров'я. Управлінський облік та контроль витрат.

Література [3; 13; 18; 28; 31–34]

Тема 4. Державне регулювання ресурсів у галузі охорони здоров'я

Етапи аналізу державної політики. Вибір та класифікація проблем, придатних для аналізу державної політики. Аналіз визначення

суспільних проблем. Роль держави та передумови її втручання у сферу охорони здоров'я.

Державне втручання в ринки охорони здоров'я і вступ до регулювання. Економічна раціональність державного втручання. Необхідність втручання держави.

Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я. Державне регулювання ресурсів та капіталовкладень. Державне регулювання якості медичної допомоги. Державне регулювання якості лікарських засобів. Державне регулювання медичного страхування.

Література [9; 10; 15; 19; 28; 30; 37; 36]

Тема 5. Методи економічної оцінки програм у галузі охорони здоров'я

Дисконтування. Критерії чистої нинішньої цінності. Необхідність застосування економічних оцінок у системі охорони здоров'я. Вимірювання років життя з поправкою на якість. Аналіз типу “витрати — прибутки”. Використання поняття “людський капітал” у підході до оцінювання.

Література [24; 28]

Тема 6. Механізми розміщення ресурсів у системах охорони здоров'я

Нерівність розподілу доходів і бідність як проблеми для політики. Механізми перерозподілу доходів. Концепції справедливості.

Питання соціального вибору. Компроміс між справедливістю та ефективністю.

Порівняльна характеристика механізмів розміщення ресурсів в охороні здоров'я.

Договірні відносини як механізм ефективного розподілу ресурсів в охороні здоров'я. Види договорів, які застосовуються ресурсів в охороні здоров'я. Особливості застосування контрактів у країнах з перехідною економікою.

Література [2; 9; 28]

Змістовий модуль II. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності лікувально-профілактичних закладів

Тема 7. Характеристика основних методів фінансування медичних послуг

Постатейний бюджет: особливості, позиція основних агентів, стимули, переваги та недоліки. Загальний бюджет: стимули при наданні медичної допомоги. Фінансування на душу населення. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих. Гонорар за послугу: приклади визначення ставок оплати, встановлення цін, стимулюючі правила, засоби контролю за витратами. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.

Література [3; 26; 27; 28; 38]

Тема 8. Ціноутворення в охороні здоров'я

Принципи ціноутворення. Визначення та поняття витрат виробника. Класифікація витрат. Методи розподілу накладних витрат. Раціональна поведінка виробника. Самоокупність і прибутковість. Поріг рентабельності. Витрати капіталу та амортизація.

Література [2; 28; 32–35]

Тема 9. Основні форми фінансування охорони здоров'я

Рух фінансів у системах охорони здоров'я. Рівень фінансування охорони здоров'я. Основні джерела фінансування охорони здоров'я. Фінансування із загальних податкових надходжень. Соціальне медичне страхування. Приватне страхування. Пряма оплата споживача. Ключові елементи систем охорони здоров'я. Класифікації систем охорони здоров'я. Приватні, соціально-орієнтовані та державні системи охорони здоров'я. Приклади функціонування цих систем у країнах з високим, середнім та низьким рівнями економічного розвитку.

Література [1; 2; 14; 24; 26; 28; 30; 35]

Тема 10. Маркетинг в охороні здоров'я та фармацевтичній діяльності

Особливості маркетингу в галузі охорони здоров'я. Маркетинг на ринку послуг і товарів медико-виробничого комплексу. Соціальний маркетинг як механізм впливу на індивідуальну поведінку.

Література [30; 35]

Тема 11. Реформи управління і фінансування охорони здоров'я

Модель регульованого ринку: основні положення. Практична реалізація моделі регульованого ринку у Великобританії. Теорія і практика інтеграції системи фінансування і надання медичної допомоги. Основні тенденції і висновки реформ системи фінансування охорони здоров'я: зарубіжний і вітчизняний досвід. Реформа Національної служби охорони здоров'я Великобританії: підготовка, етапи реформування, труднощі та уроки.

Реформування охорони здоров'я країн Європейського Союзу. Реформування охорони здоров'я Канади і США. Тенденції та узагальнення досвіду реформування охорони здоров'я в країнах світу.

Література [13; 18; 30; 35]

Тема 12. Оцінка стану матеріально-технічної бази лікувально-профілактичних закладів

Лікувально-профілактичний заклад як об'єкт господарювання. Матеріально-технічний рівень об'єкта охорони здоров'я. Поняття про основний капітал лікувально-профілактичного закладу. Економічні завдання медико-технічного комплексу закладу. Загальний принцип оцінки економічного потенціалу об'єкта охорони здоров'я: вартість медичного закладу; стан основних фондів та їх відтворення; якісні можливості основних фондів; ефективність використання основних фондів. Показники стану медичної техніки. Поняття про ефективність управління основними та обіговими коштами лікувально-профілактичного закладу.

Література [13; 14; 17; 24; 27; 28; 30]

Тема 13. Менеджмент основного капіталу лікувально-профілактичних закладів

Загальні принципи вибору організаційно-правової форми для закладу охорони здоров'я. Зв'язок між розвитком медико-технічного комплексу закладу охорони здоров'я та якістю лікувального процесу. Особливості фінансування закладів охорони здоров'я з різними формами власності.

Оренда як джерело прибутку або форма управління основними засобами. Основні принципи взаємодії орендарів з орендодавцями в умовах державної охорони здоров'я. Амортизація основних фондів.

Література [3; 13; 18; 24; 28; 32–35]

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основною метою самостійної роботи є активізація систематичної роботи студентів, індивідуалізація навчання, підвищення якості засвоєння навчальної дисципліни.

I. Метою проведення самостійних занять з курсу “Економіка та фінансування охорони здоров'я” є допомога студентам у підготовці та закріпленні теоретичних аспектів дисципліни з питань:

- основ економіки охорони здоров'я;
- ролі держави та ринкових механізмів у перебудові галузі;
- економічних аспектів аналізу державної політики;
- механізмів державного управління перебудовою галузі охорони здоров'я;
- особливостей ринку організацій охорони здоров'я;
- існуючих підходів до формування цін на медичні послуги та допомогу;
- форм та механізмів фінансування охорони здоров'я;
- основних принципів і методів економічного аналізу в галузі охорони здоров'я;
- сучасних концепцій управління обмеженими ресурсами та стримування витрат, в тому числі й фармацевтичних;
- основних типів систем охорони здоров'я і тенденцій їх розвитку.

Виконання завдань для самостійних занять також спрямоване на набуття *практичних навичок та вмінь*:

- з аналізу економічної ситуації в галузі охорони здоров'я та в лікувально-профілактичних закладах;
- з ринкових моделей організації і фінансування охорони здоров'я;
- із застосування аналізу державної політики в галузі охорони здоров'я;
- з науково обґрунтованого підходу до реформування галузі охорони здоров'я;
- з теорії та практики ціноутворення та методів оплати медичних послуг;
- із застосування кількісних методів аналізу економічної політики закладів, зокрема аналізу доходів і витрат, визначення ефективності і результативності політики;
- з економічного аналізу окремих сфер діяльності установ охорони здоров'я.

Самостійна робота з навчальної дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров'я” включає:

- підготовку до практичних занять (для студентів денної форми навчання);
- письмове виконання контрольних робіт (для студентів заочної форми навчання). Контрольна робота є комплексним завданням, у якому містяться два теоретичні і практичні завдання, виконання яких розвиває самостійність аналітичної обробки економічної інформації;
- підготовку до поточного контролю знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни (для студентів денної форми навчання);
- підготовку до рубіжного (модульного) контролю (для студентів денної форми навчання);
- підготовку до підсумкового контролю знань за контрольними питаннями.

Важливе значення в керівництві самостійною роботою студентів відводиться індивідуальним і груповим консультаціям, їх мета — допомогти студентам у вивченні того чи іншого питання, у правильній організації самостійної роботи над вивченням предмета.

Успішність підготовки до практичних занять і складання іспиту значною мірою залежить від організації самостійної роботи. Для здійснення самостійної роботи студентам рекомендується ознайомитися з нормативно-правовою базою та навчально-методичною літературою.

турою, перелік якої наведено в списку рекомендованої літератури, а також публікаціями періодичних видань, зокрема таких, як: “Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров’я України”, “Вісник стоматології”, “Главный врач”, “Журнал практичного лікаря”, “Лікарська справа”, “Охорона здоров’я України”, “Практична медицина”, “Економіка здравоохранения Украины”, “Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України”, “Офіційний вісник України”. Рекомендовану літературу необхідно вивчати систематично, згідно із списком і в такій послідовності:

- а) ознайомитися за навчальною програмою із змістом кожної теми;
- б) засвоїти навчальний матеріал, що стосується конкретної теми;
- в) дати відповідь на питання до самостійної роботи студентів з кожної теми;
- г) дати відповідь на контрольні питання відповідної теми;
- д) написати всі незрозумілі питання для розгляду їх на консультації.

У процесі вивчення навчального матеріалу необхідно використовувати звіти підприємств та інші джерела економічної інформації, нормативно-правові документи України, аналізуючи зміни показників за методикою, поданою в підручниках.

Основними видами контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, відведеного на самостійне опрацювання студентами денної форм навчання, є усне опитування (заочної форми навчання — перевірка контрольних робіт). За результатами контролю студентам виставляють оцінки в журналах поточної успішності за бальною системою модульно-рейтингового контролю. Підсумковий контроль знань у вигляді іспиту здійснюється за контрольними питаннями до іспиту, що згруповані у 30 білетів, кожний з яких містить два теоретичних та одне практичне питання.

II. За кожною з тем курсу “Економіка та фінансування охорони здоров’я” студент повинен виконати подані далі завдання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку/іспиту):

Змістовий модуль І. Менеджмент формування, розвитку та використання ресурсів охорони здоров'я

Тема 1. Економічний базис охорони здоров'я

1. Економічні проблеми охорони здоров'я.
2. Розподіл ресурсів охорони здоров'я: теоретичний підхід.
3. Основи страхування та неспроможність приватного страхування здоров'я.

Література [28]

Тема 2. Ринок охорони здоров'я

1. Асиметрична інформація і проблема невизначеності.
2. Елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я.
3. Медичне страхування та його особливості у різних країнах світу.

Література [28]

Тема 3. Менеджмент розвитку ресурсів охорони здоров'я

1. Методи обліку кількості лікарів та середніх медичних працівників у лікувально-профілактичних закладах.
2. Роль менеджменту та розподілу державного бюджету в умовах обмеженого фінансування.
3. Управлінський облік і контроль витрат.

Література [13; 31; 32–34; 13; 18]

Тема 4. Державне регулювання ресурсів галузі охорони здоров'я

1. Державне регулювання якості медичної допомоги.
2. Державне регулювання якості лікарських засобів.
3. Державне регулювання медичного страхування.

Література [10; 15; 19; 28; 30]

Тема 5. Методи економічної оцінки програм в галузі охорони здоров'я

1. Використання поняття “людський капітал” у підході до оцінювання програм у галузі охорони здоров'я.
2. Обґрунтуйте необхідність застосування економічних оцінок у системі охорони здоров'я.
3. Вимірювання років життя з поправкою на якість.

Література [24; 28]

Тема 6. Механізми розміщення ресурсів у системах охорони здоров'я

1. Особливості застосування контрактів у країнах з перехідною економікою.
2. Яким чином можна досягти компромісу в питанні забезпечення належного співвідношення принципів бюджетної солідарності і приватної конкуренції?
3. Яким чином відбувається визначення потреби в медичній допомозі для укладання контракту?
4. Назвіть перелік обов'язкових питань, які мають бути визначені в контракті.
5. Яким чином здійснюється оцінка результатів діяльності закладів охорони здоров'я, що надавали медичні послуги (допомогу) за контрактом?
6. Назвіть ключові проблеми договірних стосунків.

Література [2; 9; 28]

Змістовий модуль II. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності лікувально-профілактичних закладів

Тема 7. Характеристика основних методів фінансування медичних послуг

1. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.

Література [28]

Тема 8. Ціноутворення в охороні здоров'я

1. Назвіть основні методи формування ціни на медичні послуги.
2. Яку роль у формуванні ціни відіграють витрати?
3. Класифікуйте витрати надавача медичних послуг.
4. Раціональна поведінка виробника.

Література [28]

Тема 9. Основні форми фінансування охорони здоров'я

1. Приватні, соціально-орієнтовані та державні системи охорони здоров'я.

2. Приклади функціонування цих систем у країнах з високим, середнім та низьким рівнями економічного розвитку.

Література [14; 30; 35]

Тема 10. Маркетинг в охороні здоров'я та фармацевтичній діяльності

1. Маркетинг на ринку товарів медико-виробничого комплексу.
2. В чому полягають особливості соціального маркетингу в галузі охорони здоров'я?

Література [28]

Тема 11. Реформи управління і фінансування охорони здоров'я

1. Реформи Національної служби охорони здоров'я Великої Британії: підготовка, етапи реформування, труднощі та уроки. Практична реалізація моделі регульованого ринку у Великобританії.
2. Реформування охорони здоров'я країн Європейського Союзу.
3. Реформування охорони здоров'я Канади і США.
4. Тенденції та узагальнення досвіду реформування охорони здоров'я в країнах світу.
5. Теорія і практика інтеграції системи фінансування і надання медичної допомоги.

Література [13; 18]

Тема 12. Оцінка стану матеріально-технічної бази лікувально-профілактичних закладів

1. Показники стану медичної техніки.
2. Поняття про ефективність управління основними та обіговими коштами лікувально-профілактичного закладу.
3. Амортизація як джерело внутрішнього фінансування лікарняних закладів.

Література [13; 28]

Тема 13. Менеджмент основного капіталу лікувально-профілактичних закладів

1. Охарактеризуйте сучасні можливості вибору форм власності.
2. Оренда як джерело прибутку або форма управління основними засобами.

3. Основні принципи взаємодії орендарів з орендодавцями в умовах державної охорони здоров'я.
4. Сутність та значення лізингу медичної техніки.
5. Що таке амортизація основних фондів, її роль? Поясніть необхідність відтворення основних фондів.

Література [3; 13; 18; 24; 28; 35]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з дисципліни “Економіки та фінансування охорони здоров'я” виконується відповідно до навчальних планів зі спеціальності “Менеджмент організації” спеціалізації “Медичний та фармацевтичний менеджмент”.

Основною метою контрольної роботи є рубіжний контроль професійно-орієнтованих знань з “Економіки та фінансування охорони здоров'я”, набутих під час самостійного опрацювання літератури та нормативно-правових актів і аналізу оцінки економічного потенціалу об'єкта охорони здоров'я (конкретного закладу охорони здоров'я). Це має наблизити теоретичний курс до практичної діяльності, що є особливо важливим для студентів, які працюють.

З питань виконання та оформлення контрольної роботи передбачено індивідуальне консультування, яке можна отримати у викладача на кафедрі менеджменту відповідно до графіка консультацій та за телефоном.

Номер варіанта контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б, В	1
Г, Д, Е, Є	2
Ж, З, І	3
Й, К, Л	4
М, Н, О	5
П, Р, С	6
Т, У, Ф	7
Х, Ц, Ч	8
Ш, Щ	9
Ю, Я	10

Загальні вимоги до оформлення контрольної роботи. Контрольна робота має таку структуру: титульний аркуш, вступ, питання, що висвітлює зміст проблеми, висновки, список використаної літератури-

ри. Контрольна робота повинна мати обсяг не менше як 15 сторінок тексту (комп'ютерний набір — 14-й кегль, 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman). Всі аркуші, окрім титульного, мають бути пронумеровані. Обов'язковою умовою написання роботи є зміст, що містить питання завдання із зазначенням сторінок, вступ та висновки, які повинні відображати власне ставлення студента до матеріалу, який вивчається, безпосередньо відповіді на питання без розриву сторінки та із зазначенням посилань на літературні джерела, а також список використаної літератури, який має містити не менш як 10 джерел. В разі потреби оформляються додатки.

У процесі підготовки до виконання контрольної роботи доцільно використовувати звіти підприємств та інші джерела економічної інформації, аналізуючи зміни показників за методикою, поданою в навчально-методичній літературі.

Оцінювання виконання завдання. Під час перевірки контрольної роботи викладач особливу увагу звертатиме на те, як студент розуміє зміст навчальної дисципліни "Економіка та фінансування охорони здоров'я", його здатність пов'язати категорії і теорії навчальної дисципліни з реаліями конкретного закладу охорони здоров'я, а також вміння систематизувати матеріал і чітко викладати власні думки. Серед зазначених критеріїв оцінювання найбільш важливим є здатність до практичного застосування знань у конкретних ситуаціях.

Перевіряючи контрольні роботи, викладач звертатиме увагу на такі параметри:

- ґрунтовність відповідей на поставлені питання, що свідчить про рівень опанування теоретичного матеріалу;
- розуміння категорій навчальної дисципліни, що виявляється у власному викладі матеріалу, а не в переписуванні підручника, а також у доречно дібраних прикладах з діяльності закладу охорони здоров'я;
- уміння коментувати наведені ілюстрації (або реальні документи медичної установи);
- оформлення роботи (структура, заголовки, посилання тощо).

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Економічні проблеми охорони здоров'я.
2. Договірні відносини як механізм ефективного розподілу ресурсів в охороні здоров'я. Види договорів, які застосовуються в охороні здоров'я. Особливості застосування контрактів у країнах з перехідною економікою.
3. Медичною установою планується надати за рік 600 послуг. Середня реалізаційна ціна умовної послуги становить 68 грн, запланована сума постійних витрат становить 20000 грн, а змінних – 7200 грн. Визначте точку беззбитковості установи, якщо надання та сплата послуг здійснюється рівномірно за місяцями.

Варіант 2

1. Фактори формування структури та обсягів попиту на здоров'я та охорону здоров'я.
2. Матеріально-технічний рівень об'єкта охорони здоров'я. Ефективність використання основного капіталу лікувально-профілактичного закладу.
3. Вартість обладнання медичної установи становить 270 000 грн. З 1 квітня введено в експлуатацію обладнання вартістю 29 000 грн. З 1 серпня вибуло з експлуатації обладнання на суму 16 000 грн. Виробництво умовних послуг – 12 250, ціна однієї умовної послуги – 39 грн. Виробнича потужність установи – 15000 умовних послуг. Визначити величину фондовіддачі і коефіцієнт інтенсивності використання обладнання.

Варіант 3

1. Розподіл ресурсів охорони здоров'я: теоретичний підхід.
2. Загальний принцип оцінки економічного потенціалу об'єкта охорони здоров'я.
3. Визначити термін окупності капіталовкладень у нове медичне обладнання за умови вкладання початкових інвестицій у розмірі 5000 грн та отримання прибутків починаючи з третього року у розмірі 3000 грн на рік при ринковій ціні капіталу 20 % річних.

Варіант 4

1. Елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я.
2. Рух фінансів у системах охорони здоров'я. Рівень фінансування охорони здоров'я, основні джерела фінансування охорони здоров'я, фінансування із загальних податкових надходжень, соціальне медичне страхування, приватне страхування, пряма оплата споживача.
3. Сума зносу основних засобів медичного центру становила 1600 тис. грн, первісна вартість основних засобів на початок періоду – 7500 тис. грн. Визначити коефіцієнт зносу основних засобів та коефіцієнт придатності основних фондів.

Варіант 5

1. Доцільність і можливі негативні зовнішні ефекти становлення багатуокладної ринкової економіки (розвиток усіх форм власності) в Україні.
2. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих.
3. Виторг від реалізації платних послуг населенню у звітному році становив 800 тис. грн. Матеріальні витрати становили 480 тис. грн, адміністративні витрати – 70 тис. грн, амортизація – 5000, інші оперативні витрати – 10 тис. грн. Величина активу балансу лікарні становила 2850 тис. грн. Визначити валовий прибуток та рентабельність за валовим прибутком закладу охорони здоров'я.

Варіант 6

1. Основні стратегії удосконалення організаційного механізму державного управління та їх класифікація. Зміни функцій і структури. Стимулюючі стратегії удосконалення організаційного механізму. Внутрішня перебудова закладів охорони здоров'я.
2. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.
3. Визначити максимальний рівень постійних витрат, за яких може бути доцільним надання медичної послуги, якщо змінні витрати на одну послугу становлять 210 грн, ціна однієї умовної

послуги — 300 грн, а кількість послуг, яка може бути реалізована на наявного технологічного рівня, — 400 одиниць.

Варіант 7

1. Особливості менеджменту та планування трудових ресурсів галузі. Застосування нормативного методу розрахунків ресурсів закладів охорони здоров'я.
2. Гонорар за послугу: приклади визначення ставок оплати, встановлення цін, правила стимулювання, засоби контролю за витратами.
3. Розрахуйте чистий прибуток приватного лікувально-профілактичного закладу від реалізації платних медичних послуг, якщо хірургічне відділення надає 215 таких послуг на рік, середньостатистична ціна однієї послуги становить 3000 грн, собівартість надання послуги — 1800 грн.

Варіант 8

1. Роль менеджменту та розподілу державного бюджету в умовах обмеженого фінансування.
2. Визначення та поняття витрат виробника. Класифікація витрат.
3. Визначити величину втрат внаслідок нераціонального та нецільового використання ліжкового фонду закладу охорони здоров'я, якщо сума коштів, що витрачається на утримання всього ліжкового фонду стаціонарного відділення, становить 80 000 грн, нормативний обіг ліжка — 23 дні, фактична зайнятість ліжкового фонду — 344 днів на рік, фактична середня тривалість госпіталізації — 20 днів, цільова зайнятість ліжкового фонду при госпіталізації хворих — 338 днів на рік.

Варіант 9

1. Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я. Державне регулювання ресурсів та капіталовкладень. Державне регулювання якості медичної допомоги. Державне регулювання якості лікарських засобів. Державне регулювання медичного страхування.
2. Особливості маркетингу на ринку послуг охорони здоров'я і товарів медико-виробничого комплексу.

3. Визначити величину річних амортизаційних відрахувань для відновлення вартості обладнання лікувально-профілактичної установи, якщо балансова вартість обладнання становить 150 тис. грн, ліквідаційна вартість — 5 тис. грн, а термін служби — 8 років.

Варіант 10

1. Порівняльна характеристика механізмів розміщення ресурсів в охороні здоров'я.
2. Раціональна поведінка виробника. Самоокупність і прибутковність. Поріг рентабельності.
3. Визначити кращий варіант для закладу охорони здоров'я, що реалізує основні фонди: отримати 60 тис. грн відразу чи у розстрочку по 18 тис. щороку впродовж 4 років з активізацією виплат на початок першого року. Відомо, що ринкова ціна капіталу становить 15 % річних.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Базові питання економіки охорони здоров'я.
2. Особливості економіки галузі та ринкових відносин в охороні здоров'я.
3. Здоров'я і охорона здоров'я як товар.
4. Економічні проблеми охорони здоров'я.
5. Маркетинг на ринку послуг і товарів медико-виробничого комплексу.
6. Елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я.
7. Роль держави і ринкових механізмів в охороні здоров'я.
8. Економічна раціональність державного втручання.
9. Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я.
10. Державне регулювання ресурсів і капіталовкладень.
11. Державне регулювання якості медичної допомоги.
12. Державне регулювання якості лікарських засобів.
13. Державне регулювання медичного страхування.
14. Необхідність застосування економічних оцінок у системі охорони здоров'я.
15. Принципи ціноутворення.
16. Визначення та поняття витрат виробника медичних послуг.

17. Раціональна поведінка виробника.
18. Самоокупність і прибутковість. Поріг рентабельності.
19. Витрати капіталу та амортизація.
20. Дисконтування. Критерії чистої нинішньої вартості.
21. Необхідність застосування економічних оцінок у системі охорони здоров'я. Вимірювання років життя з поправкою на якість.
22. Аналіз типу “витрати — прибутки”.
23. Використання поняття “людський капітал” у підході до оцінювання.
24. Основні етапи аналізу економічної оцінки в галузі охорони здоров'я.
25. Організаційний механізм державного управління охороною здоров'я.
26. Рух фінансових ресурсів у системах охорони здоров'я.
27. Національні рахунки охорони здоров'я.
28. Системи та підсистеми охорони здоров'я.
29. Основні джерела фінансування охорони здоров'я.
30. Ключові елементи систем охорони здоров'я.
31. Порівняльна характеристика механізмів розміщення в охороні здоров'я.
32. Класифікації систем охорони здоров'я. Приватні, соціально-орієнтовані та державні системи охорони здоров'я.
33. Договірні відносини як механізм ефективного розподілу ресурсів в охороні здоров'я.
34. Види договорів, які застосовуються в охороні здоров'я, їх структура.
35. Особливості застосування контрактів у країнах з перехідною економікою.
36. Постатейний бюджет: особливості, позиція основних агентів, стимули, переваги та недоліки.
37. Загальний бюджет: стимули при наданні медичної допомоги.
38. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих.
39. Гонорар за послугу: приклади визначення ставок оплати, встановлення цін, правила стимулювання, засоби контролю за витратами.
40. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.

41. Основні стратегії удосконалення організаційного механізму державного управління та їх класифікація.
42. Зміни функцій і структури надання послуг охорони здоров'я.
43. Стимулюючі стратегії удосконалення організаційного механізму.
44. Внутрішня перебудова закладів охорони здоров'я.
45. Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я.
46. Особливості маркетингу в галузі охорони здоров'я.
47. Соціальний маркетинг як механізм впливу на індивідуальну поведінку.
48. Модель регульованого ринку: основні положення.
49. Практична реалізація моделі регульованого ринку у Великобританії.
50. Теорія і практика інтеграції системи фінансування і надання медичної допомоги.
51. Основні тенденції і висновки реформ системи фінансування охорони здоров'я: зарубіжний і вітчизняний досвід.
52. Основні стратегії управління обмеженими ресурсами.
53. Лікувально-профілактичний заклад як об'єкт господарювання.
54. Матеріально-технічний рівень об'єкта охорони здоров'я.
55. Поняття про основний капітал лікувально-профілактичного закладу.
56. Економічні завдання медико-технічного комплексу закладу.
57. Загальний принцип оцінки економічного потенціалу об'єкта охорони здоров'я.
58. Стан основних фондів та їх відтворення; якісні можливості основних фондів.
59. Ефективність використання основних фондів.
60. Показники стану медичної техніки.
61. Ефективність управління основними та обіговими коштами лікувально-профілактичного закладу.
62. Загальні принципи вибору організаційно-правової форми для закладу охорони здоров'я.
63. Зв'язок між розвитком медико-технічного комплексу закладу охорони здоров'я та якістю лікувального процесу.
64. Особливості фінансування закладів охорони здоров'я з різними формами власності.

65. Оренда як джерело прибутку або форма управління основними засобами.
66. Основні принципи взаємодії орендарів з орендодавцями в умовах державної охорони здоров'я.
67. Амортизація основних фондів.
68. Особливості менеджменту та планування трудових ресурсів галузі.
69. Роль менеджменту та розподілу державного бюджету в умовах обмеженого фінансування.
70. Нормативно-правова база розвитку додаткових джерел фінансування закладу охорони здоров'я.
71. Економічні нормативи фінансування закладів охорони здоров'я.
72. Визначити потреби фінансування закладу охорони здоров'я за витратами на лікування хворих.
73. Постанова Кабінету Міністрів України "Про порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги щодо виконання кошторисів доходів і видатків бюджетних установ та організацій" від 09.01.2000 р. № 17.
74. Постанова Кабінету Міністрів України "Про впорядкування умов оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери" від 07.02.2001 р. № 134.
75. Наказ Міністерства охорони здоров'я "Про впорядкування та затвердження умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення" від 06.04.2001 р. № 161/137.
76. Наказ МОЗ України "Про затвердження нормативів надання медичної допомоги та показників якості медичної допомоги" від 28.12.2002 р. № 507.
77. Наказ МОЗ України "Про затвердження плану поетапного переходу до організації первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини" від 11.09.2000 р. № 214.
78. Постанова Кабінету Міністрів України "Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ" від 28.02.2002 р. № 228 (із змінами станом на 29 квітня 2004 р.)
79. Постанова Кабінету Міністрів України "Перелік платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та

вищих медичних закладах освіти” від 17.09.96 № 1138 (із змінами та допов.).

80. Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти”.
81. Закон України “Про благодійництво та благодійні організації” // ВВР. — 1997. — № 46. — Ст. 292.
82. Особливості фінансування закладів охорони здоров’я з різними формами власності.
83. Етапи фінансового менеджменту лікувально-профілактичних закладів.
84. Етапи фінансового планування лікувально-профілактичних закладів.
85. Нормативний метод планування фінансових показників.
86. Розрахунково-аналітичний метод фінансового планування діяльності лікувально-профілактичних закладів.
87. Балансовий метод планування фінансових показників медичних закладів.
88. Основні статті кошторису видатків закладів охорони здоров’я.
89. Диференційований норматив на одного мешканця з урахуванням різної статево-вікової структури населення: сутність та розрахунок.
90. Фінансування лікувально-профілактичних закладів на основі визначення витрат за клініко-статистичними групами (КСГ).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. *Конституція* України. Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — С. 141.
2. *Основи законодавства України про охорону здоров’я* // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 4. — С. 19.
3. *Концепція* розвитку охорони здоров’я населення України: Затв. Указом Президента України від 7 грудня 2000 р. № 1313/2000.
4. *Про затвердження* Міжгалузевої комплексної програми “Здоров’я нації на 2002–2011 роки”: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. № 14 // Офіц. вісн. України. — 2002. — № 9. — Ст. 403.

5. *Про комплексні заходи щодо впровадження сімейної медицини в систему охорони здоров'я*: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2000 р. № 989.
6. *Про проведення моніторингу реорганізації первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини*: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.06.2001 р. № 244.
7. *Про реорганізацію роботи закладів (підрозділів) загальної практики – сімейної медицини*: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.2001 р. № 303.
8. *Закон України “Про оподаткування прибутків підприємств”* від 22.05.97 № 283/97-BBR (із змінами та допов.).
9. *Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти”* (за станом на 12 серпня 2003). – К.: Парламент, 2003. – 32 с.

Основна

10. *Магуайр Е., Гендерсон Д., Муні Г.* Економіка охорони здоров'я: Пер. з англ. / Наук. ред. пер. І. М. Солоненка. – К.: Основи, 1998. – 292 с.
11. *Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я. Уроки для України* / За заг. ред. В. Г. Черненка та В. М. Рудого. – К.: Академпрес, 2002. – 112 с.
12. *Рудень В. В.* Страхова медицина і медичне страхування. – Л., 1999. – 303 с.
13. *Економічний розвиток і державна політика*: Вип. 11. Державна політика та економіка охорони здоров'я в Україні / За ред. І. Розпутенка та І. Солоненка / Практикум. – К.: Вид-во “К. І. С.”, 2002. – 214 с.
14. *Салтман Р. Б., Фигейрас Дж.* Реформи системи здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий: Пер. с англ. – М.: ГЭОТАР Медицина, 2000. – 423 с.
15. *Солоненко Н. Д.* Державне управління перебудовою охорони здоров'я в умовах обмежених ресурсів в Україні: Автореф. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. – К., 2004. – 20 с.
16. *Стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я в Україні* / За заг. ред. В. М. Лехан. – К.: Сфера, 2001. – 176 с.

Додаткова

17. *Економика* и організація медичного страхування / Под рук. и ред. канд. екон. наук Т. Е. Гварлиани. — Хабаровск, 1995. — 275 с.
18. Пал А. Лесли. Аналіз державної політики. — К.: Основи, 2000.
19. *The Globalization of Managed Care* // Health Future Forum, March 19–21. — Singapore, 1997. — 126 p.
20. *Державна політика з охорони громадського здоров'я в Україні: Навч. посіб.* / І. М. Солоненко, Л. І. Жаліло (кер. авт. колективу). — К.: Вид-во УАДУ, 2004. — 140 с.
21. Тульчинський Т. Г., Варавакова Е. А. Новое общественное здравоохранение: введение в современную науку. — Иерусалим: Amutah for education and Health, 1999. — 1049 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни	
“Економіка та фінансування охорони здоров’я”	4
Зміст дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я”	5
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	10
Вказівки до виконання контрольної роботи	16
Варіанти контрольних робіт	18
Питання для самоконтролю.....	21
Список літератури.....	25

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *М. В. Дроздецька*
Комп’ютерне верстання *О. А. Варваріна*

Зам. № ВКЦ-4184

Формат 60 84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.
Тираж 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.